

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum Deo offere sacrificium sit spiritualis actus virtutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

fcuntur. Sic autem ad dictamē naturale s̄pē
etat sacrificare Deo,
& non primo modo:
propterea nō est mi-
rum, si multi sapien-
tes huius mundi non
acceptant hoc.

1.3.q.3.102.
art.3.cor. Et
3.q.3. art.3.
cor. Et 3.6.
traciso. R.
Et P̄. 38.
co.2. Et Ro.
1.let.7.111.

* In eodem ar. nota,
q̄ author non solum
ostendit q̄ ad ius na-
turale s̄pēt obla-
tio sacrificij sed etiā
quid oblatio sacri-
ficij exterioris. Nam
poterat quis dicere,
q̄ Deo, virope intel-
lectualis naturæ suffi-
cit oblatio mentis in-
terior. Et propter
author ex eo q̄ nau-
rale est homini expri-
mire interiorum mē-
tē exterioribus signis,
quia a sensibilibus co-
gnitione accipi, do-
cet q̄ ideo naturale
quod est hominem in e-
iore oblationem
mentis, exteriori ob-
lationem explica e. Et
bene aducere, q̄ non
ex parte necessitatis,
quia felicit aler ho-
mini non possumus
exprimere alteri mē-
tē nostram, nisi sen-
sibilibus signis: sed
ex parte naturalita-
tis, quia, exprimere
per sensibilia signa,
naturale est homini,
quia a sensibilibus ac-
cipit cognitionem ,
author procelit: quoniam
ratio necessitatis non
habet locum
reflexu Dei, qui in-
tuetur cor, sed optimo
locum habet ratio
naturalitatis ex
parte hominis, qui of
ferit sacrificium.

Ar. p̄ced.

¶ Super Questionis

octauage similitudine Ar-

ticulū secundū.

Q. 84. art. 2. & q. 81. art.

7.

D. 178.

Q. 85. art. 2.

1.2. q. 2. & 3.

art. 8.

Lib. 10. c. 19.

paulo a pri-

tom. 5.

I

N artic. 2. eiusdem

85. q. aduerte, q̄ in

corpo articuli au-

thor rationem radica-

lem, quia, s̄ sacrificij

exterioris debet con-

formari interiori, qd̄

soli Deo offeratur, cō-

firmat similitudine

proportionali, quia

sic ilicet sic habe-

vox, & conceptus si-

gnificatus, & postmo

dum conclusionem

ip̄am ex humana cō-

fueridine probat,

quam etiam authori-

tate diuina legis de-

thymiamate, seu vni-

guento prohibito sub-

poena mortis confor-

mat. Et si uis mate-

riani hanc latius vi-

dere, infipce capit.

120. libri 3. contra

Gent.

s̄pēt oblatio sacrificij est, exte-

riorē actus religionis ad interio-

res ordinantur. Anima autem se

offert Deo in sacrificium, sicut

principio suæ creationis, & sicut

fini suæ beatificationis. Secundū,

autem veram fidem solus Deus

est creator aliarum nostrarū, vt in

1. habitum * est. In solo etiam eo

aīa nostræ beatitudo constitit, vt

supra dictum est. Et ideo sicut so-

li Deo summo debemus sacrificiū

spirituale offerre, ita etiam

soli ei debemus offerre exteriora

sacrificia. Sicut et orantes atq; lau-

dantes ad eum dirigimus signifi-

cantes voces, cui res ipsas in cor-

de quas significamus, offerimus;

vt Au. dicit 10.* de ciu. Dei. Hoc

et videm⁹ in omni republica ob-

seruari, q̄ sumnum rectorem ali-

ARTIC. II. ET III.

quo signo singulari honorant, qd̄
cuicūq; alteri deferretur, effet en-
mē lejā maiestatis. Et ideo in lege
diuina statuit poena mortis his
qui diuinū honorē alijs exhibet.

Ad PRIMVM ergo dicendi, q̄
nomen diuinitatis communica-
tur aliquibus non per æqualitatem,
sed per participationem: & ido-
neæ aequalis honoris debetur.

Ad SECUNDVM dicendū, q̄ in
oblatione sacrificij nō p̄efat p̄iū
occisi pecoris, sed significato-
rum hoc fit in honore summi re-
gatoris totius universi. Vñ sicut*

Aug. dicit 10.† de ciu. Dei. dano-

nes nō cadaverinis nidorib⁹, sed

diuinis honoribus gaudent.

Ad TERTIVM dicendū, q̄ sicut
Aug. dicit 8.‡ de ciu. Dei. Nō co-
stitutum Martyribus templū fa-
cerdotalia, quoniam non ip̄s, sed
Deus corum nobis est Dei. Vnde
sacerdos non dicit, Offero ti-
bi sacrificium Petre, vel Paule, sed
Deo illorum uictori gratias agimus, & nos ad imitationem
corum exhortamur.

ARTICVLVS III.

Vñ oblatio sacrificij sit specialis
actus uirtutis.

A D TERTIVM sic proceditur. Vide
sacrificij non sit specialis actus uirtutis
Aug. 10.* de ciu. Dei. Vnde sacrificium
opus quod agitur, vt sancta societate
Deo: sed omne opus bonum non est
autus alius determinata virtus. ergo
sacrificij non est specialis actus determinata
¶ 2 Pr̄. Maceratio corporis, qua fit perdu-
tinet ad abstinentiam: qua autem in
tempore, pertinet ad castitatemque autem
etrio, pertinet ad fortitudinem, que omnia
comprehendit sub sacrificii oblatione. ¶ 12
Exhibeat corpus vefra hobia in
et Apost. ad Heb. ult. Beneficentia, & cō-
obligi: talibus enim holus promovet
neficentia autem, & cōio pertinet ad
misericordiam, & liberalitatem. ergo dura-
tio non est specialis actus determinata
¶ 2 Pr̄. Sacrificium vñ, qd̄ Deo exhibet
sunt quæ Deo exhibent, sicut denario, u-
m̄, primitia, oblationes, & holocausta, qd̄
nō vñ esse alijs specialis actus determinata
K

SE D CONTRA est, q̄ in lege specialis
sacrificij datur, ut patet in principio Lib.

R E S P O N D E N T U M , q̄ sicut finit
quando actus vñius uirtutis ordinatur ad
ritus uirtutis, participat quodammodo p̄ea-
sicut cum quis furatur, ut formicetur, qd̄
accipit quodammodo ad formicationem
ita qd̄ si etiam alias non est pecuniam
peccatum esset, qd̄ ad formicationem qd̄
ergo sacrificium est quidam specialis alijs
habens ex hoc, qd̄ in diuinum recessum
proper quod ad determinatam uirtutem.

scilicet ad religionem. Contingit autem, & ea que sunt alias virtutes sunt, in diuinam reverentiam ordinari, puta cum aliquis eleemosynā facit de rebus propriis, propter Deum vel cum aliquis proprium corpus aliquid afflitioni subiicit propter diuinam reverentiam: & secundum hoc etiam actus aliarum virtutum sacrificia dici possunt. Sunt tamen quidam actus, qui non habent ex alio laudem, nisi quia sunt propter reverentiam diuinam, & isti actus proprieate sacrificia dicuntur, & pertinent ad virtutem religionis.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod hoc ipsum per Deo quod spirituali societati volumus inharrere, ad diuinam reverentiam pertinet: & ideo cuiuscunque virtutis actus rationem sacrificii accipit ex hoc, quod agitur, ut sancta societas Deo inharcamus.

Ad SECUNDVM dicendum, quod triplex est hominis bonum. Primum quidem est bonum animae, quod Deo offertur interiori quadam sacrificio per denotionem, & orationem, & alios huiusmodi inter nos actus: & hoc est principale sacrificium. Secundum est bonum corporis, quod Deo quodammo do offertur per martyrium, & abstinentiam, seu contumaciam. Tertium, est bonum exteriorum rerum de quo sacrificium offertur Deo, directe quidem, quando immediate res nostras Deo offerimus, immediate autem, quando eas communicamus proximis proper Deum.

Ad TERTIVM dicendum, quod sacrificia proprieate dñi, quoniam cibas Deo oblatis aliquid fit, sicut per animalia occidebantur, & comburebantur: quod panis frangitur, & comeditur, & benedicitur: & hoc ipsum nomen sicut Nam sacrificium dicitur ex hoc, quod homo facit aliquid sacrum. Oblatio autem directe dicitur, cum Deo aliquid offertur, etiam si nihil circa ipsum sacrificium dicitur offerri denarii, vel panes in altari, circa quos nihil fit. Vnde omne sacrificium est oblatione, sed non conuertitur. Primitiae autem oblationes sunt, quae Deo offerebantur, ut legitur Deut. 26. Non autem sunt sacrificia, quia nihil sacrum circa eas siebat. Decimas autem proprieate loquendo non sunt sacrificia, neque oblationes: quia non immediate Deo, sed ministris diuini cultus exhibentur.

SUPER QUESTIONIS ALIENGENES
ARTICULUM QUARTUM.

Narrat. 4. habet. quod

duo genera sacrificiorum sunt: omnis est communia, scilicet interioris oblationis per denotionem, & orationem: & oblationis alium aliud est universalis. Tertium autem sacrificia genus est proprium sacerdotibus, & ministris Ecclesie, quod hodie in fidei Euangelista oblatio est. Quarto, sacrificia genus est significandum: sed non est omnium huiusmodi significatio intelligere: ergo non oes tenentur ad sacrificia offerenda.

¶ 3 Præt. Ex hoc sacerdotes dicuntur, quod sacrificium Deo offertur: sed non omnes sunt sacerdotes. ergo non omnes tenentur ad sacrificia offerenda.

SED CONTRA est, quod sacrificium offerre est delegatur, ut supra habitus est. Ad ea autem que

sunt legis naturæ, omnes tenentur. ergo omnes tenentur ad sacrificium Dei offerendum.

RESPON. Dicendum, quod duplex est sacrificium, sicut dictum est, quorum primus, & principale est sacrificium interius, ad quod omnes tenentur: omnes enim tenentur Deo deuotam mentem offerre. Aliud autem est sacrificium exterius, quod in duo dividitur. Nam quoddam est, quod ex hoc solum laudem habet, per Deo aliquid exterius offertur in protestationem diuinæ subiectiōnis: & ad hoc aliter tenentur illi, qui sunt sub lege noua, vel veteri: aliter illi, qui non sunt sub lege. Nam illi qui sunt sub lege, tenentur ad determinata sacrificia offerenda secundum legis præcepta. Illi vero qui non erant sub lege, tenebantur ad aliqua exterius facienda in honorem diuinum, secundum condescensionem ad eos, inter quos hababant, non autem determinate ad haec, vel ad illa. Aliud vero est exterius sacrificium, quando actus exteriores aliarum virtutum in diuinam reverentiam assumentur, quorum quidam cadunt sub præcepto, ad quos omnes tenentur: quidam vero sunt supererogationis, ad quos non omnes tenentur.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod ad illa determinata sacrificia, quae in lege erant præcepta, non omnes tenebantur: tenebantur tamen ad aliqua sacrificia interiora, vel exteriora, ut dictum est.

C Ad SECUNDVM dicendum, quod quoniam non omnes scient explicite virtutem sacrificiorum, scilicet tamen implicite, sicut & habent fidem implicitam, ut supra habitus est.

Ad TERTIVM dicendum, quod sacerdotes offerunt sacrificia, quae sunt specialiter ordinata ad cultum diuinum non solum pro se, sed etiam pro aliis: quædā vero sunt alia sacrificia, quae quilibet potest pro se Deo offerre, ut ex supra dictis patet.

QUESTIONES LXXXVI.
De oblationibus, & primitiis, in qua-
tuor articulos diuina.

D OSTEAE considerandū est de oblationibus, & primitiis.

Et circa hoc queruntur quatuor.

¶ 1 Præt. Vtrum aliquæ oblationes sint de necessitate præcepti.

¶ 2 Secundū, Quibus oblationes debeantur.

¶ 3 Tertiū, De quibus rebus fieri debeantur.

¶ 4 Quartū, Specialitet de oblationibus primitiarum, vtrum ad eas homines ex necessitate re-

tenantur.

A RTICVLUS I.

Vtrum omnes tenentur ad oblationes ex necessitate præcepti.

A D PRIMVM sic proceditur.

Videtur, quod homines non tenentur ad oblationes ex necessitate præcepti. Non enim homines tempore Euangeli tenentur ad obseruanda ceremonialia præcepta veteris legis, ut supra habitus est: sed oblationes offerre ponitur inter ceremonialia præcepta veteris legis: df enim Exod. 23. Tribus iuribus per finem.

Secunda Secunda S.Thoma.

Art. 2. huius

In corp. art.

Q. 1 art. 7.

In corp. ar.

& art. 2. & 5.

Q Super Questionis
octauaginta sex & Ar-
ticulum primum.

I N articulo 1. q. 96. in
responsione ad pri-
mum, gratias occurrunt quæstio, Quo
pacto salvatur differen-
tia inter ceremonialia
& iudicia præcepta legis veteris,
si licet potest, &
debet modo obser-
vare hoc ceremonialie mandatum Exo.
23. Non apparebit
in conspectu meo uia-
cuis: Differentia si-
quidem a signata in
precedenti libro,
que etiam in quæ-
stione sequenti, articulo primo replica-
tur, est quid in dicta
pacta possunt nunc ser-
vare, si princeps ea
saluat, ceremonialia
autem non. Ex
quo dubitatur sic.

Cum commine sit
utriusque præceptis,
quod non licet ea ob-
seruare tanquam ui-
ua, hoc est, tanquam
obligatio ex authori-
tate veteris legis, qd
hoc effet evitare fi-
de Chri, qd legis au-

i. 2. q. 103. ar.

3. & 4.